

“ĐẢNG TA LÀ ĐẠO ĐỨC, LÀ VĂN MINH” - TƯ TƯỞNG TRIẾT LÝ MANG TÂM THỜI ĐẠI CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN THỊ MINH LOAN*

Ngày nhận: 6/12/2022

Ngày phản biện: 19/12/2022

Duyệt đăng: 5/1/2023

Tóm tắt: Tư tưởng Hồ Chí Minh về “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” khẳng định sứ mệnh và sự cống hiến vĩ đại của Đảng đối với Tổ quốc và dân tộc; đồng thời, đặt ra trách nhiệm lớn lao cho công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay. Bài viết làm rõ tư tưởng Hồ Chí Minh về “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” - tư tưởng triết lý về một đảng kiểu mới của giai cấp công nhân và của dân tộc mang tâm thời đại; qua đó, vận dụng vào công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh đáp ứng yêu cầu của nhiệm vụ phát triển đất nước trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: “Đảng ta là đạo đức, là văn minh”; Đảng Cộng sản Việt Nam; Hồ Chí Minh; triết lý mang tâm thời đại.

Đặt vấn đề

Là người sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh rất quan tâm, chú trọng đến công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, coi đây là nhiệm vụ trọng yếu thường xuyên để Đảng mãi là “người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân” [8, tr.612]. Hơn 90 năm qua, Đảng đã làm tròn vai trò sứ mệnh lịch sử, đưa cách mạng Việt Nam đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác, điều đó được khẳng định: “đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay” [2, tr.25]. Vì thế, củng cố, giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, nhất là đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực hiện nay là rất quan trọng, góp phần hiện thực hoá tư tưởng Hồ Chí Minh “Đảng ta là đạo đức, là văn minh”, thực hiện mục tiêu “dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh”.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” - tư tưởng triết lý về một đảng kiểu mới của giai cấp công nhân và của dân tộc mang tâm thời đại

Tư tưởng “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” được Chủ tịch Hồ Chí Minh nói tại Lễ kỷ niệm 30 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam để khẳng định những cống hiến, đóng góp to lớn của Đảng cho sự nghiệp đấu tranh cách mạng giải phóng dân tộc; qua đó, giáo dục, bồi dưỡng, rèn luyện cán bộ, đảng viên, quần chúng nhân dân vững tin vào sự lãnh đạo của Đảng, vào mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội mà Đảng, Bác Hồ và Nhân dân đã lựa chọn. “Đảng ta là đạo đức, là văn minh” thể hiện tầm cao trí tuệ của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong đúc kết, khái quát, đánh giá những giá trị đặc sắc tiêu biểu về bản lĩnh, danh dự, trí tuệ, tâm và tầm của đảng kiểu mới - Đảng của giai cấp công nhân, đại biểu trung thành

* Học viện Cảnh sát nhân dân.

quyền lợi của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và của cả dân tộc.

“Đảng ta là đạo đức, là văn minh” thể hiện ở bản lĩnh, dũng khí, sự trung thực, thẳng thắn, “không che giấu những khuyết điểm của mình, không sợ phê bình. Đảng phải nhận khuyết điểm của mình mà tự sửa chữa, để tiến bộ, và để dạy bảo cán bộ và đảng viên” [4, tr.290]. Đảng phải giữ chủ nghĩa cho vững, thành thực trong chính trị với nội dung căn cốt là “đoàn kết và thanh khiết từ to đến nhỏ”. Bản lĩnh, dũng khí của Đảng không chỉ là gan dạ trước kẻ thù, trong xà lim, án chém, mà còn là dám tự phê bình và phê bình, cả trong nội bộ Đảng và trước nhân dân. Đảng phải biết tự chỉ trích, thành thực trong nhận khuyết điểm, sai lầm để sửa đổi, tự tiến bộ. Đảng không tự phê bình, tự chỉ trích thì không bao giờ tiến bộ được. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ, uy tín của người lãnh đạo là ở chỗ mạnh dạn thực hiện tự phê bình và phê bình, biết học hỏi quần chúng nhân dân, sửa chữa khuyết điểm, để đưa công việc ngày càng tiến bộ, chứ không phải ở chỗ giấu giếm khuyết điểm và e sợ quần chúng nhân dân phê bình. Người nhấn mạnh, một đảng mà giấu giếm khuyết điểm của mình là một đảng hỏng; một đảng có gan thừa nhận khuyết điểm của mình, vạch rõ những cái đó, vì đâu mà có khuyết điểm đó, xét rõ hoàn cảnh sinh ra khuyết điểm đó, rồi tìm kiếm mọi cách để sửa chữa khuyết điểm đó, là một đảng tiến bộ, mạnh dạn, chắc chắn, chân chính.

Một trong những biểu hiện có giá trị nhất của một đảng đạo đức, văn minh là thực hành dân chủ theo đúng nghĩa “chế độ ta là chế độ dân chủ, dân là chủ và dân làm chủ”. Dân chủ là làm cho người dân có năng lực làm chủ,

biết thụ hưởng và dùng quyền làm chủ, dám nói, dám làm, dám phê bình Đảng. Dân chủ là cái chìa khóa vạn năng giúp Đảng có thể giải quyết được mọi khó khăn. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Chế độ ta là chế độ dân chủ, nghĩa là nhân dân làm chủ. Đảng ta là Đảng lãnh đạo, nghĩa là tất cả các cán bộ, từ Trung ương đến khu, đến tỉnh, đến huyện, đến xã, bất kỳ ở cấp nào và ngành nào - đều phải là người đầy tớ trung thành của nhân dân” [9, tr.83-84].

“Đảng ta là đạo đức, là văn minh” còn được thể hiện ở năng lực lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành giải quyết những khó khăn, thách thức của Đảng trước những diễn biến nhanh chóng, phức tạp, khó lường của tình hình thế giới, khu vực đặt ra. Càng ở vào những thời điểm, tình huống đầy chông gai, khó khăn, gian khổ bản lĩnh, trí tuệ của Đảng lại toả sáng, thể hiện ở việc đưa ra những đường hướng lãnh đạo, chỉ đạo kịp thời, đúng đắn, hợp lòng dân, khơi dậy được ý chí, sức mạnh của khối đại đoàn kết dân tộc. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Dù có phải đốt cháy cả dãy Trường Sơn cũng phải quyết dành cho được độc lập dân tộc”; “Không có gì quý hơn độc lập tự do”... chính điều đó đã quy tụ, tập hợp được đông đảo các giai cấp, tầng lớp nhân dân không phân biệt thành phần, dân tộc, tôn giáo, ai cũng thể hiện rõ tinh thần, trách nhiệm trước vận mệnh của đất nước. Bởi vì, theo Người “Tất cả mọi người đều sinh ra bình đẳng. Tạo hoá cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được, trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc” [3, tr.1]. Mục tiêu đó là đạo đức, là văn minh.

"Đảng ta là đạo đức, là văn minh" chính là sự thấm thấu, lan toả những giá trị đạo đức, văn hoá tốt đẹp của dân tộc, thực hành dân chủ, kiên trì thực hiện mục tiêu "dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh", đấu tranh không khoan nhượng với những biểu hiện vi phạm dân chủ, dân chủ hình thức, dân chủ giả hiệu của thế lực thù địch, phản động làm phương hại đến quá trình phát triển đất nước. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Nếu dân đói, Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân rét, Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân dốt là Đảng và Chính phủ có lỗi; nếu dân ốm là Đảng và Chính phủ có lỗi" [7, tr.518]. Và Người còn nhấn mạnh "Chúng ta tranh được tự do, độc lập rồi mà dân cứ chết đói, chết rét thì tự do, độc lập cũng không làm gì. Dân chỉ biết rõ giá trị của tự do, của độc lập khi mà dân được ăn no, mặc đủ" [3, tr.175]. Đây chính là chiều sâu quan điểm, tư tưởng Hồ Chí Minh "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" nâng lên thành triết lý thẩm đẫm giá trị nhân văn vì con người, có con người là có tất cả, con người là vốn quý, nguồn tài nguyên quan trọng bậc nhất để xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Người đặc biệt nhấn mạnh Đảng "không sợ kẻ địch nào dù cho chúng hung tợn đến mấy, không sợ nhiệm vụ nào dù nặng nề, nguy hiểm đến mấy, nhưng Đảng Lao động Việt Nam sẵn sàng vui vẻ làm trâu ngựa, làm tôi tớ trung thành của nhân dân" [6, tr.50].

2. Xây dựng "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" theo tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn hiện nay

Gần một thế kỷ đã trôi qua, tư tưởng Hồ Chí Minh về "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" vẫn vẹn nguyên giá trị lý luận, thực tiễn, soi sáng công tác xây dựng, chỉnh đốn

Đảng trong sạch, vững mạnh hiện nay. Đại hội lần thứ XIII của Đảng xác định mục tiêu: "Nghiên cứu, bổ sung, hoàn thiện các giá trị đạo đức cách mạng theo tinh thần "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" cho phù hợp với điều kiện mới và truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc" [2, tr.184]. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" trong giai đoạn hiện nay cần tập trung vào một số nội dung sau:

Một là, mỗi cán bộ, đảng viên thấm nhuần tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh và cụ thể hoá vào cương vị, chức trách, nhiệm vụ được giao

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định: "Hồ Chí Minh là tấm gương sáng ngời, mẫu mực về đạo đức cách mạng. Người là biểu tượng về ý chí, nghị lực và sự phấn đấu nỗ lực không mệt mỏi để vượt qua mọi khó khăn, thử thách" [10, tr.236]. Theo đó, mỗi cán bộ, đảng viên dù ở cương vị, chức trách nào đều phải quán triệt và thực hiện nghiêm túc những nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng trong sạch, vững mạnh gắn với học tập, làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh cán bộ, đảng viên cần nhận thức sâu sắc đầy đủ tầm quan trọng của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng là nhiệm vụ cấp bách thường xuyên, lâu dài liên quan đến sự tồn vong của chế độ, sự phát triển đi lên mãi mãi của Đảng; luôn kiên định, trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm, chính sách, pháp luật của Đảng, Nhà nước; mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội của Đảng, Bác Hồ và Nhân dân đã lựa chọn; giữ vững và phát huy phẩm chất tốt đẹp của người cán bộ, đảng viên được Chủ tịch

Hồ Chí Minh, Đảng Cộng sản Việt Nam giáo dục, rèn luyện, bồi dưỡng, đó là đức tính cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao; có ý chí, khát vọng phấn đấu vươn lên trong công việc, cuộc sống, hết lòng, hết sức vì sự nghiệp cách mạng chung của Đảng, Nhà nước và Nhân dân. Mặt khác, cần cụ thể hoá nghị quyết của Đảng, tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh vào chức trách, nhiệm vụ được phân công và quyết tâm thực hiện theo kế hoạch đã xác định; học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh thiết thực, cụ thể, tránh hình thức, phô trương, nói cho hay, cho có. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán hai chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức”[5, tr.16].

Hai là, Đảng phải thường xuyên củng cố, giữ vững và tăng cường mối quan hệ gắn bó máu thịt với nhân dân

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: Dân là quý nhất, là quan trọng hơn hết, là tối thượng, “bao nhiêu lợi ích đều vì dân, bao nhiêu quyền hạn đều là của dân...”[5, tr.232], “nước ta là nước dân chủ, địa vị cao nhất là dân vì dân là chủ”[6, tr.434]. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng nhấn mạnh: “Dân chủ là bản chất của chế độ XHCN, vừa là mục tiêu, vừa là động lực của công cuộc xây dựng CNXH; xây dựng nền dân chủ XHCN, bảo đảm quyền lực thực sự thuộc về nhân dân là một nhiệm vụ trọng yếu, lâu dài của cách mạng Việt Nam”[10, tr.28]. Một trong những bài học kinh nghiệm được Đảng rút ra trong Đại hội lần thứ XIII là: “Trong mọi công việc của Đảng, Nhà nước, phải luôn

quán triệt sâu sắc quan điểm “dân là gốc”; thật sự tin tưởng, tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân, kiên trì thực hiện phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”[2, tr.27].

Đảng phải thường xuyên đổi mới phương thức lãnh đạo, hướng về cơ sở, bám sát mọi hoạt động của quần chúng nhân dân, lắng nghe, thấu hiểu chia sẻ, đồng cảm với khó khăn, vất vả của người dân. Từ đó, phát huy vai trò, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên; những cơ chế, chính sách được ban hành đi vào lòng dân, khơi dậy được tính sáng tạo của các tầng lớp nhân dân; những ý kiến của nhân dân khi thông tin đến cán bộ, đảng viên phải được giải quyết, tránh tình trạng để nhân dân chờ đợi lâu câu trả lời thoả đáng của người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương; hoặc ngậm giấy tờ của người dân, đưa ra những yêu sách bắt nhân dân phải thực hiện. Luôn phát huy quyền làm chủ của nhân dân thông qua tiếp xúc cử tri, thực hiện những chương trình, dự án, kế hoạch xây dựng nông thôn mới; cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương luôn đặt lợi ích của Đảng, của nhân dân lên trên hết, trước hết, đáp ứng nguyện vọng, lợi ích chính đáng của nhân dân. Hội nghị Trung ương 6 (lần 2) khóa VIII nhấn mạnh: “Từ trước đến nay, bất cứ việc gì đáp ứng được nguyện vọng của nhân dân, của toàn Đảng, được nhân dân và toàn Đảng đồng lòng góp sức thì nhất định thắng lợi”[1, tr.61].

Ba là, phát huy vai trò nêu gương của người đứng đầu các cấp

Người đứng đầu các cấp cần nghiêm túc quán triệt và thực hiện tư tưởng Hồ Chí Minh,

quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu, chức vụ càng cao càng phải nêu gương; nghiêm túc thực hiện “tự soi, tự sửa” ở mọi lúc, mọi nơi; gương mẫu trong lời nói và hành động; lời nói và hành động đi liền với nhau, nói ít, làm nhiều; tránh tình trạng nói một đằng làm một nẻo, trông chờ, dựa dẫm vào cấp dưới; né tránh, sợ trách nhiệm, không dám làm. Người đứng đầu các cấp trọng “liêm, si”, danh dự, uy tín của bản thân, gia đình và dòng họ; khi làm việc gì có lỗi với Đảng và Nhân dân lương tâm cắn dứt, cảm thấy hổ thẹn, có như vậy, mới nhận được sự kính trọng, nể phục của cấp dưới và quần chúng nhân dân. Bản thân người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương phải có năng lực, phương pháp tác phong trong lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành mọi công việc, là trung tâm, hạt nhân đoàn kết, giải quyết hài hoà các mối quan hệ bên trong và bên ngoài, đem lại môi trường thuận lợi để cấp dưới phát triển, nhân dân có cuộc sống bình yên. Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định: “Đảng lãnh đạo bằng cương lĩnh, chiến lược, các định hướng về chính sách và chủ trương lớn; bằng công tác tuyên truyền, thuyết phục, vận động, tổ chức, kiểm tra, giám sát và bằng hành động gương mẫu của đảng viên” [10, tr.30]. Bên cạnh đó, người đứng đầu có đời tư trong sáng, nếp sống giản dị; trung thực, trách nhiệm, gắn bó với nhân dân.

Bốn là, kiên quyết đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên vi phạm pháp luật, kỷ luật đảng

Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định: Đấu tranh phòng, chống tham nhũng,

tiêu cực không ngoại lệ, không có vùng cấm, bất kể người đó là ai. Theo đó, cấp uỷ, tổ chức đảng các cấp tăng cường công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, chống biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ. Khi phát hiện cá nhân, tổ chức sai phạm, uỷ ban kiểm tra các cấp cần vào cuộc xác minh, xử lý vi phạm theo đúng quy định của pháp luật, kỷ luật đảng; tùy theo tính chất, mức độ của sự việc đưa ra hình thức kỷ luật hợp lý, phù hợp, khiến người vi phạm tâm phục, khẩu phục; cùng với việc khuyến khích, bảo vệ cán bộ, đảng viên có tâm, tầm, trí hết lòng, hết sức cống hiến, đóng góp cho cơ quan, đơn vị, địa phương. Xử lý thật mạnh đối với cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu lòng dạ không trong sáng, mang nặng chủ nghĩa cá nhân, lợi dụng sơ hở, thiếu sót về mặt thể chế để làm giàu bất chính, hưởng lợi cá nhân. Ủy ban kiểm tra các cấp hoạt động hiệu quả, tăng cường thanh tra, kiểm tra, giám sát ở những lĩnh vực nhạy cảm, phức tạp, dễ nảy sinh tiêu cực, tham nhũng; phối hợp chặt chẽ với quần chúng nhân dân trong đấu tranh, tố giác, phòng, chống tham nhũng, tiêu cực trong cán bộ, đảng viên, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, địa phương; xây dựng quy chế, quy định làm việc công khai, minh bạch, dân chủ, giám sát, kiểm tra nhau, không để cho những cá nhân có động cơ không trong sáng, năng lực hạn chế, uy tín thấp làm việc trong bộ máy hành chính các cấp; tăng cường đấu tranh chống các quan điểm, hành vi phi đạo đức, phản đạo đức.

Kết luận

Xây dựng "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" là vấn đề có tính quy luật sống còn, nhiệm vụ đặc biệt quan trọng, mệnh lệnh của cuộc sống, thôi thúc mỗi cán bộ, đảng viên thường xuyên tự giác tu dưỡng, rèn luyện về mọi mặt, tránh xa những cám dỗ của mặt trái cơ chế thị trường, khắc cốt, ghi tâm lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Đảng ta là một đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công

vô tư. Phải giữ gìn Đảng thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đày tớ thật trung thành của nhân dân"[8, tr.612]. Tư tưởng "Đảng ta là đạo đức, là văn minh" của Chủ tịch Hồ Chí Minh mãi là ngọn cờ tư tưởng dẫn dắt toàn Đảng, toàn dân và toàn quân thực hiện nghiêm túc công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc hiện nay.

Tài liệu tham khảo:

- [1] Ban Chấp hành Trung ương khóa VIII (1999), *Văn kiện Hội nghị lần thứ sáu (lần 2)*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập I, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [3] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 4, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 5, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [5] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 6, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [6] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 7, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [7] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 9, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [8] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 12, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [9] Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, tập 13, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
- [10] Nguyễn Phú Trọng (2022), *Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội và con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.